

# Canllaw cyflym i staff gorsafoedd pleidleisio

Dylai'r canllaw hwn ategu **Llawlyfr i staff gorsafoedd pleidleisio** y Comisiwn. Mae'r cyfeiriadau at dudalennau a geir yn y canllaw hwn yn dangos lle gellir cael gwybodaeth fanylach yn y llawlyfr.



## Pwy all bleidleisio yn yr orsaf bleidleisio?

t 16

Mae llythrennau wrth ymyl cofnod etholwr ar y gofrestr yn pennu p'un a gaiff bleidleisio yn yr etholiad ai peidio. Dim ond yr etholwyr canlynol a **all** gael papurau pleidleisio yn yr orsaf bleidleisio:

### Llythrennau

### Pwy

Dim llythrennau	Etholwyr cyffredin
Dim llythrennau + <b>N</b>	Etholwyr sydd wedi cofrestru'n ddiennw
Dyddiad ar neu cyn y diwrnod pleidleisio	Etholwyr a gaiff eu pen-blwydd yn 16 oed ar neu cyn y diwrnod pleidleisio
<b>G</b> neu <b>G+N</b>	Dinasyddion penodol o aelod-wladwriaethau'r UE
<b>K</b> neu <b>K+N</b>	Dinasyddion penodol o aelod-wladwriaethau'r UE
<b>L</b> neu <b>L+N</b>	Cyfoedion
<b>M</b> neu <b>M+N</b>	Dinasyddion tramor cymwys



## Pwy na all bleidleisio yn yr orsaf bleidleisio?

t 16

**Ni chaiff** yr etholwyr canlynol bapur pleidleisio yn yr orsaf bleidleisio:

### Llythrennau

### Pwy

Diwrnod ar ôl y diwrnod pleidleisio	Etholwyr na fyddant yn 16 oed tan ar ôl y diwrnod pleidleisio
<b>A</b> neu <b>A+N</b>	Pleidleiswyr post
<b>F</b> neu <b>F+N</b>	Etholwyr tramor



## Beth yw'r broses bleidleisio arferol?

tt 14-17

### Cam 1 – cadarnhau pwy yw'r pleidleisiwr

Dechreuwch drwy gyfarch yr etholwr. Gofynnwch iddynt ddweud beth yw eu henw a'ucyfeiriad.

Cadarnhewch eu bod yn gymwys i bleidleisio yn yr etholiad drwy edrych ar eu cofnod ar y gofrestr.

Tynnwch linell syth yn erbyn (ond nid drwy) gofnod y pleidleisiwr ar y gofrestr.

Darllenwch eu henw a'u rhif etholiadol (sy'n cynnwys cyfeirnod y dosbarth pleidleisio) o'r gofrestr yn uchel.

### Cam 2 – rhoi'r papur(au) pleidleisio

Ysgrifennwch rif yr etholwr ar y rhestr rhifau cyfatebol wrth ymyl y rhif papur pleidleisio perthnasol.

Sicrhewch fod y papur pleidleisio a roddir yn cynnwys y marc swyddogol.

Plygwch y papur pleidleisio ac yna ei roi i'r pleidleisiwr **heb ei blygu**. Gofynnwch i'r pleidleisiwr i'w blygu unwaith y byddant wedi marcio eu papur pleidleisio yn y bwth pleidleisio.

### Cam 3 – pleidleisio

Mae'r pleidleisiwr yn marcio'r papur pleidleisio ym mhreifatrwydd y bwth pleidleisio.

Gofynnwch i'r pleidleisiwr ddangos rhif y papur pleidleisio a'r marc adnabod unigryw ar gefn y papur pleidleisio cyn iddynt ei roi yn y blwch pleidleisio.



## Beth os yw'r canlynol yn wir...

### Nid yw'r sawl sydd â'r allwedd wedi cyrraedd?

t 7

Dylech geisio cysylltu â'r sawl sydd â'r allwedd. Os oes angen, gwnewch drefniadau amgen e.e. trefnu gorsaf bleidleisio dros dro. Hysbyswch y swyddfa etholiadau. Rhaid i'r cyfnod pleidleisio ddechrau am 7am.

### Mae etholwr yn difetha eu papur pleidleisio?

t 17

Canslwrch y papur pleidleisio a ddifethwyd. Rhowch y papur pleidleisio yn yr amlen briodol, ysgrifennwch 'canslwyd/cancelled' ar y rhestr rhif cyfatebol a rhowch bapur pleidleisio arall i'r etholwr.

## Ni all etholwr ddod i mewn i'r orsaf bleidleisio?

t 24

Dylech fynd â'r papur pleidleisio allan at yr etholwr ar ôl hysbysu unrhyw asiantiaid sy'n bresennol. Sicrhewch fod y bleidlais yn gyfrinachol ar bob adeg.

---

## Mae angen cymorth ar etholwr anabl?

tt 24-27

Cynigwch eu helpu. Eglurwch pa gymorth sydd ar gael.

---

## Mae'r unigolyn sy'n gofyn am bapur pleidleisio yn ymddangos ar y gofrestr fel rhywun sydd eisoes wedi pleidleisio?

tt 35-38

Dylech edrych i weld a oeddent wedi penodi dirprwy. Os na wnaethant hynny, dilynwch y broses ar gyfer y papur pleidleisio a gyflwynwyd. Gofynnwch y cwestiynau rhagnodedig cyn rhoi papur pleidleisio a gyflwynwyd. Peidiwch â rhoi papur pleidleisio a gyflwynwyd iddynt os na chaiff y cwestiynau eu hateb yn foddhaol. Hysbyswch y swyddfa etholiadau.

---

## Mae etholwr â'r llythyren 'A' ar y gofrestr yn dweud na wnaethant gais i bleidleisio drwy'r post?

t 30

Peidiwch â rhoi papur pleidleisio cyffredin. **Os ydynt wedi cael eu pleidlais bost:** dylech eu hannog i'w dychwelyd i'r orsaf bleidleisio neu'r swyddfa etholiadau erbyn 10pm. Os nad ydynt am ei dychwelyd, dilynwch y weithdrefn ar gyfer papur pleidleisio a gyflwynwyd. **Os nad ydynt wedi cael eu pleidlais bost:** os yw cyn 5pm, dywedwch wrthynt am fynd i'r swyddfa etholiadau i gael un arall; os yw ar ôl 5pm, neu os nad ydynt am gael un arall, dilynwch y weithdrefn ar gyfer papur pleidleisio a gyflwynwyd. Gofynnwch y cwestiynau rhagnodedig cyn rhoi papur pleidleisio a gyflwynwyd. Peidiwch â rhoi papurau pleidleisio a gyflwynwyd os na chaiff y cwestiynau eu hateb yn foddhaol.

---

## Mae etholwr yn honni iddynt golli neu beidio â derbyn eu pleidlais bost?

t 31

Peidiwch â rhoi papur pleidleisio cyffredin iddynt. **Cyn 5pm:** dywedwch wrthynt am fynd i'r swyddfa etholiadau i gael un arall. **Ar ôl 5pm:** dilynwch y broses ar gyfer papur pleidleisio a gyflwynwyd. Gofynnwch y cwestiynau rhagnodedig cyn rhoi papur pleidleisio a gyflwynwyd. Peidiwch â rhoi papur pleidleisio a gyflwynwyd os na chaiff y cwestiynau eu hateb yn foddhaol.

---

---

**Mae pleidleisiwr yn gofyn sut i gwblhau eu papurau pleidleisio?** t 18

Darllenwch y cyfarwyddiadau ar y papur pleidleisio yn uchel, ynghyd ag enwau'r ymgeiswyr neu'r pleidiau yn y drefn y maent yn ymddangos ar y papur pleidleisio.

---

**Nid yw unigolyn yn ymddangos ar y gofrestr nac unrhyw hysbysiad?** t 28

Peidiwch â rhoi papur pleidleisio. Dywedwch wrth y pleidleisiwr i fynd i'r swyddfa gofrestru etholiadol.

---

**Mae gan etholwr gerdyn pleidleisio heb enw na chyfeiriad?** t 34

Anfonir cardiau pleidleisio fel hyn at etholwyr sydd wedi cofrestru'n ddiennw. Peidiwch â gofyn am enw a chyfeiriad yr etholwr. Dilynwch y weithdrefn ar gyfer rhoi papur pleidleisio i etholwr diennw.

---

**Mae etholwr am ddychwelyd eu pleidlais bost i'r orsaf bleidleisio?** t 30

Edrychwch i weld a ellir dychwelyd y bleidlais bost i'r orsaf bleidleisio. Os felly, rhowch hi yn y pecyn a ddarparwyd. Os na ellir gwneud hynny, neu os nad ydych yn siŵr, dywedwch wrth y pleidleisiwr i fynd i'r swyddfa etholiadau.

---

**Mae unigolyn yn gofyn am gael pleidleisio ar ran rhywun sydd wedi cael argyfwng meddygol?** t 33

Dylech ond rhoi papur pleidleisio iddynt os ydynt wedi'i benodi'n swyddogol yn ddirprwy mewn argyfwng. Os nad ydynt, eglurwch y gellir penodi dirprwyon mewn argyfwng tan 5pm, a dywedwch wrthynt am fynd i'r swyddfa gofrestru etholiadol i gael rhagor o wybodaeth am y broses hon.

---

**Rydych chi, neu rywun arall, yn amau nad y sawl sy'n gofyn am bapur pleidleisio yw'r person y maent yn honni i fod?** t 43

Cyn – a dim ond cyn – rhoi'r papur pleidleisio, y gallwch ofyn y cwestiynau rhagnodedig. Mae gan asiantiaid yr hawl i'w gwneud yn ofynnol i chi ofyn y cwestiynau hyn. Os cânt eu hateb yn foddhaol, rhaid rhoi papur pleidleisio cyffredin. Ni ellir gofyn unrhyw ymholiadau pellach ynghylch hawl rhywun i gael papur pleidleisio. Hysbyswch y swyddfa etholiadau.

---

**Ceir digwyddiad difrifol sy'n tarfu ar bethau (e.e. tân, llifogydd ac ati)?** t 41

Peidiwch â pheryglu diogelwch neb. Os yw'n ddiogel gwneud hynny, crëwch orsaf bleidleisio arall gerllaw. Hysbyswch y swyddfa etholiadau.

---